

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kn.
félévre . . . 6 "
negyedévre . . . 3 "
Egy szám ára: 24 fr.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 14 fr.
többször közölve 10 fr.
Bélyegdíj: külön 60 fr.

Tartalom: A lelkési pálya. (—) — A legújabb testamentom. (Stettner Gy.) — Tárcza. — Belföld. — Külföld. — Vegyesek. — Pályázat.

A lelkési pálya.

Az egyházi beléletet tükröző utóbbi évi statisztikából arról győződünk meg, hogy évről-évre fogy azon ifjak száma, a kik a theologiai pályára lépnek, lelkési szolgálatra készülnek. Ezen jelenség egyébként nemcsak a mi egyházunkban észlelhető, hanem a református egyházban is, sőt, a hol a javadalmazási viszonyok bizonyára kedvezőbbek, a kath. egyházakban. Minket ez természetesen nem, hanem a mi egyházunk helyzete érdekel s ha abban merül fel kedvezőtlen tünet, kénytelenek vagyunk azzal foglalkozni, okait kutatni, természetes óvszereit keresni, nehogy ezen kérdésnél is úgy járjon egyházunk, mint van az állammal karöltve, de még inkább önmagában a tanárkérdéssel, a hol ma a régihez mérten összehasonlíthatlan jobb helyzet daczára is alig képes a hirdetett tanári állásokra pályázókat kapni. Az t. i. ismeretes előttünk, hogy ez előtt még másfél évtizeddel tanáraink középiskoláinkon, legkiválóbb jeleseink is, olyan csekély javadalmazással töltötték be nemes, de nehéz hivatásukat, a mely mai javadalmazásuk felének aligha felelt meg, ma van az állami tanárok fizetését megközelítő ellátásuk, nyugdíjigény mellett ötöd éves korpótlékuk. Jól van az így, legalább a körülményeknek megfelelőleg elég jól, megszoálnak érte derekasan tanáraink, megérdemlik hasznos szolgálatukkal, melyet az egyháznak s a hazának hoznak s hiszszük, hogy helyzetüknek ezen lényeges javulásával nem érkeztek el azon határig, a melyen túl menni már nem lehetne.

S ime mégis alig akad pályázó, a tanárokból való nagy szükséglet alig talál fedezetre s az egyház érezheti most, hogy az átmeneti időszakban elfelejtett bár kötött anyagi erejéhez mérten, de még is a lehetőségig gondoskodni arról, hogy középiskoláiban tanárhiány ne álljon be s ma onnan kénytelen elfogadni tanárait, a honnan éppen kínálkozik.

Középiskoláink ezen helyzete félti hogy egyházainkra is alkalmazható lesz néhány év múlva,

hogy t. i. a lelkési állomások s ezek között természetesen a szegényebb javadalmazásuk, a melyek azonban a közegyházra nézve a jobb javadalmazásukkal egyformán fontosak lehetnek, nem lesznek betölthetők azon egyszerű oknál fogva, mert hiányozni fognak azok, a kik azokat betöltenék. A jelek már is oda mutatnak, a jelek ma sem olyan kecsesgetők, hogy ezen aggodalom jogosult ne volna. Eltekintve a belső hivatásérettől, melyet gyermek szívébe a család, ifjú lelkébe az iskolai nevelés oltott, a mely hivatásérett ellenállhatlan erővel vonzotta az ifjút a papi pályára, hol magát az Úrnak szolgálatára volt szentelendő, ifjaink egy része azért fordult a theologiai pálya felé, mert nem rendelkezett azon anyagi segély felett, a mely az egyetemi másnemű tanulmányozás folytatásához szükséges s így kénytelen-kelletlen is ott keresett tanulmányának, hivatottságának tért, a hol azt a legkönnyebben elérhetőleg megtalálta s ezen tért az egyház meg is adta, könnyebben hozzáférhetővé tette különböző jótéteményeivel, segélyeivel az önfenntartás mind mennyi megkönnyebbítésével. S az egyház, a mit édes anyai szeretettel áldozott, visszatérten élvezé azon szeretetben, szolgálatban, munkásságban, melyet gyermekei néki áldozának egész életen által. Ezen csereviszony mellett élt, haladott, gyarapodott egyházunk évszázadokon át s a jövőnek is feltétele az, hogy ezen szeretetbeli viszony, az egyházhoz való ragaszkodás, az egyházért való hűséges munkálkodás a jövőben se apadjon, hanem nyerjen bensőségben, erős hivatásérettben, a Jézus iránt való vitézkedésben. S éppen a közelgő új időszak az, a mely minden Sionon egész harczost, minden fokon egész vitézt, minden nyáj élén egész pásztort, minden gyülekezet körében egész embert igényel, hol az alkalmazhatóságot, a hitet, hűséget, fáradhatlan munkásságot nemcsak szóval, hanem tettel és valósággal, a réginel nagyobb áldozattal kellend teljesíteni, hogy az egyház ma szirtek, hullámok között evező veszélyezettett hajója töréstől mentesen haladhasson az eléje kitzűzött

örök czél felé. Nem lehet kételkedniünk a felett, hogy az a lelkészi kar, a mely ma egyházunk hajóján istenadta erővel hivatását teljesíti, meg fogja állani helyét, meg fogja érteni az idők szavát, fogja tudni teljesíteni is reája néző s lelkiismeretével egybeforrott kötelességeit; nem fog menekülni akarni az ingadozó vagy sülyedező hajóról, közelében fogja tudni az Urat, a kinek szolgálatában és jelenlétében csüggedésnek, félelemnek helye nincs s a veszélyek között is nem önmagát, hanem az egyház hajóját fogja féltetni és menteni, mert a munkás csak eszköz a cél szolgálatában, csak porszem Isten országában, törékeny edény az Úr kezében, munkálui a czélt, az örökkévalót, a melynek meg kell maradnia.

Ilyennek képzelem én, ha itt-ott kisebb vagy nagyobb mértékben vesz is rajtuk erőt a gyarlóság, lelkészi karunkat; fogunk tudni az idők nehezebb követelményéhez alkalmazkodni, a midőn nem fog hiányozni olyan harcban, melyet az elődök példára érdemes módon harcoltak meg, de ha a régi gárda helyéről elszóllítatik, lesznek-e, a kik a megüresedett helyet betöltik, a félbeszakított munkát a régi buzgósággal tovább folytatják. Ne gondoljuk, hogy ezen kérdésre könnyű felelni, igent vagy nemet mondani, a jelen mellett számításba kell venni eshetőségei, valószínűségei szerint a jövőt is, hogy ezen kérdésre kellőképen felelhessünk. Én úgy vélem, hogy e tekintetben aggodalommentesnek nem érezhetjük magunkat s egyházunkat. Hogy a theologusok száma évek óta állandó apadást mutat, ez bizonyító tünet s hogy ez a jövőben minden ok nélkül megváltozék, az jogosulatlan optimismus nélkül fel nem tehető. Az okot könnyű megtalálni. A lelkészi pálya nem nyújtja, főképen ma, az életnek azon existenciáját, a melyből a lelkészi állás sokoldalú követelményeinek megfelelni lehetne, nem nyújtja sem önmagában, sem pedig más életpályákkal való összehasonlításban. Hogy nem nyújtja azt, szükségtelen bővebben siralmas képekben mutatni be, siralmas húrok pengetése mindjárt úgy is azon vádat kovácsolná ellenünk, hogy pályánkat mi sem tekintjük már hivatásnak, hanem egyszerű kenyérkeresetnek. Azon vádat ugyan könnyű kellő értékére leszállítani s a légneműek országába át helyezni, de az ide nem tartozik. A panasz súlya nem az anyagi kötöttség, hanem ezen kötöttségnek sok s nem tagadható, hogy itt ott az egyházi élet elevenségére, bensőségére sulyosodó következményei, a milyen sok erőnek lekötése, megbénítása, a munkaerőnek elszibbasztása vagy elvonása s röghöz kötése. A lélek kész, de a test erőtlen — Urunk e szava teljesedik be gyarkorta rajtunk. A sebzett szárnyaszegett sast — Goethe szerint — vigasztalja a galamb, de mit ér neki alant a virány, ha a magasban nem szárnyalhat. Az erők megkötése, ezen állapot nem cselekvő élet, hanem nagyon is szenvedőleges állapot, a mely mellett, ha hangzik a panaszos ítélet, hogy a lelkészek nem tesznek eleget, inkább azt kell mondanunk, Isten csodája sok helyütt, hogy kötöttségében ennyit is tehetett.

Az egyház tényleg ma is a legnemesebb ideálok szolgálatában áll, s ezen ideálokat a hitben reálisoknak tekintem, de a legnemesebb s így a vallási ideálnak sem szabad egy tényezőt számításon kívül hagyni: az életet. Ideál és reál között különböző korszakokban lehetett különböző a viszony, lehetett korszak, a midőn az ideál volt túlsúlyban a reál felett, ma azonban olyan időt élünk, hogy a reál legalább harmoniában akar lenni az ideállal s e tekintetben alig ismer alkut vagy kivételt a pályák tekintetében s egy pályát mint olyat állítani oda, a melyen minden maradhat a régiben, aggodalom az úgy sérelme nélkül nem lehet.

A tünet ma tényleg az, hogy az ifjúság tódul oda, a hol kellőleg biztosított jövőt vagy ügyességét, tehetségét kellőleg jutalmazó versenytért remél, hol nagyobb életgondok nélkül végezheti teendőjét munka körében, fokozatos emelkedéssel, a késő jövő, a munkatehetetlen kor biztosításával s lehet-e kétség e tekintetben, hogy a lelkészi pálya ezen igényt ma ki nem elégíti, ezen életpályákhoz nem tartozik s kevés történt eddig, hogy legalább a leglényegesebb égető bajokon anynyira a mennyire segítve legyen. Az egyetemes nyugdíj ügye még ma is csak kegyes óhaj, a lelkészi ellátás minimumának kérdése a remélt államsegélylyel várandós s most kapóra jön éppen a stoláris illetmény, az időszaki források bedugulása, elapadása nem oly kép, a mely a jövő nemzedéket ezen pályára kecsegtetné.

A budapesti egyetemen megindult mozgalom, hogy a mensa akadémiával a szegényebb sorsú ifjak fenntartása megkönnyíttessék, mind inkább kezd megvalósulni, ha egyik egyetemünkön sikerül az, következni fog a másik egyetemen is, szegényebb ifjainknak, a kik egykoron az anyagi megkötöttség folytán maradtak attól távol s léptek más, talán a lelkészi pályára, könnyebben hozzáférhető lesz az egyetemi tanulmányozás s ez lehet, én úgy sejttem, a lelkészi pályára való készülést még inkább fogja csökkenteni.

Jelek ezek, melyekből a jövő esélyeit olvashatjuk ki, ezen esélyek pedig olyanok, hogy a lelkészi pálya nem fog a szeretettek közzé tartozni, ha csak az egyház gondoskodása meg nem szünteti erejéhez mérten a legégetőbb bajokat. Az egyház épülete, tudjuk, sok helyütt igényel javítást, tatarozást, tatarozza az egyház egyelőre erejéhez mérten s bekövetkezik azon idő, hogy a ma remélt és megnyert államsegélylyel nagyobb erő feleit fog rendelkezni s nagyobb szabású munkához kezdeni, ne kezdje a tatarozást fent az emeleten, hanem lent, ha a gyökérszálak nem kapják meg ideje korán a szükséges nedvességet, törzs és korona kopár marad, pedig óhajunk, vágyunk, imánk, munkánk az, hogy a mustármag életerős fába szökeljék. Ennek egyik tényezője az, hogy Sionunk buzgó munkásai a nehezebb időkben se fogyatkozzanak meg. Ha e tekintetben van vagy lehet ma a jövőre nézve aggodalom, ott lássa el az egyház. A ki ezen sorokat írja, nem a jelent, hanem egyedül a jövőt tartja szem előtt, a jövő egyházát.

A legújabb testamentom.

E lapok olvasói előtt a cím nem szorul magyarázatra.

Amnyi figyelmet a theol. akadémia volt igazgatójának bucsubeszédében elmondott testamentoma mindenestre megérdemelt, hogy három hónap elmúltával el ne felejtjük, hallgatásunkkal el ne temessük.

Tisztelem, becülöm mindenkinek egyéni meggyőződését. De vannak testületi meggyőzések is, a melyeket az egyének respektálnia kell, a míg az illető testületnek tagja.

Az egyetemes keresztyén egyháznak ily sarkalatos testületi meggyőződését hitvallásunk e szavaiban látom kifejezve: Hiszek a Jézus Krisztusban, Istennek egyszülött fiában, mi Urunkban.

Ágost. hitvall. evang. egyházunknak is ez a testületi meggyőződése.

Ezzel meg fog állani Rómával és bármi néven nevezendő felekezetekkel szemben.

E nélkül nem fog megállhatni, bármennyire hangoztassa is a „protestantismus“, a „lelkiismereti szabadság“, a „tanszabadság“ „magasztos elveit.“

Ágost. hitvall. evang. egyházunk érdekében mi lelkészek csak úgy működhetünk áldásosan, ha egyéni meggyőződésünkkel is az egyház testületi meggyőződésének sziklaalapján állunk.

Egyházunk érdekében nem állhat egy olyan theol. akadémia fenntartása, a mely az egyház testületi meggyőződését megingatni, értelmében megváltoztatni, értékében leszállítani törekszik.

A közeledő egyházmegyei és egyházkerületi gyűlések — hitem szerint — e kérdést (ha ugyan kérdés) komoly megfontolás tárgyává teendik, a mi esetleg a theol. akadémia nézve kellemetlenségeket vonhatna maga után, melyeknek talán jó volna idejében elejét venni.

Bár e lapok szerkesztője az iránt sem nyilvánosan, sem pedig magán úton velem szemben nem nyilatkozott, azért mégis határozott és kétségtelen tudomásom van a felől, hogy ő ugyis mint a theol. akadémia tanári karának tagja, nem áll a legújabb pozsonyi testamentom alapján, de igenis velünk együtt (mert én sem állok egyedül) a biblia és a keresztyén egyház új testamentomának alapján.

Az akadémia új igazgatója az „Órállóban“ a legújabb testamentom szerzőjét, mint egy „theol. iskola“ megalapítóját kiemelte ugyan, de mintán egy szóval nem említi, hogy ő maga is ezen új iskolának hive volna, hajlandó vagyok hinni, hogy ő is velünk egy alapon áll; ugyanezt feltételezem az akadémiai tanári kar többi tagjairól is.

Mindazáltal időszerűnek vélném, ha a theol. akadémia határozottan nyilatkoznék az iránt, vajjon az ág. hitv. evang. egyház akadémiaja akar-e lenni és maradni, vagy pedig — a legújabb testamentom örökségét átvévén — általános vallásbölcseleti theóriák kísérleti intézetévé kíván-e átalakulni.

Stettner Gy.

Lapunkban való* közlés céljából beküldött ezen felszólalást sem okom, sem jogom visszatartani. Azonban meglévén győződve arról, hogy tanártársaim mindegyike elég ember arra, hogy magáért megfeleljen ott, a hol kell s az előtt, a ki jogosan felelőségre vonhatja őket: magam részéről néhány általános megjegyzésre szorítkozom.

Hogy mi akar lenni a magyarhoni ág. hitv. ev. egyházegyetem theologiai akadémiaja, az nem függ a tanároktól, hanem magától a fentartó és kormányzó testülettől, mely az akadémia szervezetének harmadik irányelvében kimondja: „A theologiai akadémian egyházunk hitelveinek megtartása mellett, teljes tanszabadság biztosítottatik.“ Ha tehát az akadémia iránt érdeklődő, akár egyes hitsorsosunk vagy lelkész, akár egyes testület, legyen az gyülekezet, egyházmegye vagy kerület, arra a meggyőződésre jutna, hogy a theol. akadémia egy vagy más tanára nem szolgálja hiven „egyházunk hitelveinek megtartása mellett“ evang. közegyházunk szent ügyét: teljes szabadságában áll az akadémia igazgató hatóságúnál jelentést tenni, a mely, meg vagyok győződve, tudni fogja kötelességét. De azt, hogy minden egyes kifogásra vagy támadásra a theol. akadémiai tanári kar, akár egészében, akár egyesei mintegy hitvallásra kényszeríttessenek, azt, úgy hiszem, a komoly gondolkodású beküldő sem fogja kívánni.

Hiszen támadnak minket folyton a „Cirkevné Listy“, a „Hajnal“, sőt az „Egyházi Szemle“ is erősen készül nekünk rontani. Azonban, legalább én részéről, nem reagálok az ilyen támadásokra. Nem, azért, mert én az éu Uramon és ágost. hitv. ev. egyházamon kívül magam felett semmi bírót el nem ismerek, másrészt nem, mert egyházunk élet-története nekem azt a tanúságot szolgáltatja, hogy Strausz Dávid, Renan, Schwalb, stb. együttvéve nem ártottak egyházunknak annyit, mint a dogmatikai vitatkozások, melyek egymással szembe állítják az egy téren munkálkodni hivatott férfiakat, a kik bizony-bizony véleménykülönbség mellett is az Üdvözítőnek szerelmében megtalálhatnák az egyesítő pontot. Azon a koron is túl vagyok már, melyben az odamondogatás bátorsága erénynek tűnik fel. — Jelszavam: igazságot szeretetben, kitartást munkában, tűrni tudást szenvedésekben.

Különben theologiai akadémiank hallgató termeinek ajtai nyitva vannak. Bárkit is igen szívesen látunk akkor, mikor tanítványaink előtt vallást tesszünk hitben való meggyőződésünkről s legkevésbé sem látjuk szükségét annak, hogy még külön „nyilatkozatokban“ elégítsük ki, megengedem: a jó akadémiai kíváncsiságát.

Meg lehet győződve arról, hogy nagyon jól tudja mindenikünk, mily ítélet előtt kell megállania és komolyan számol magával.

Meg fogja azonban bocsátani Nagytiszteletű Úr, ha bizonyos tekintetben csodálkozásomnak adok kifejezést. Ugyanis igaz az, hogy az én kedves, tudo-

mányos törekvéseért, meggyőződésének komolyságáért s férfias nyíltságaért tisztelt volt kartársam Schneller István úr, mint theol. akadémiai igazgató, nyolcz esztendőn át, minden iskolai év kezdetén és befejeztével tartott beszédeiben ép oly leplezetlenül tárta ki álláspontjának egyes vonásait, a mily összesítve adta azt testámentomában. S mi történik? Egész hosszú nyolcz év alatt Nagytiszteletűséged nem talált időt és módot arra, hogy magával a végrendelkezővel állott volna szóba, hanem most, midőn körünk-ből távozott s hozzáférhetlen állásban vagyon tartja jónak a theol. akadémiának jelen tanáraitól számon kérni az eltávozottnak hatását az egyes kartársakra. Ezekhez legyen szabad hozzátennem, hogy oly tudományos differenciák, a milyenek a tudomány életében felmerülnek, ép úgy nem intézhetőek el egyszerű újságczikkkel, mint közgyűlési határozattal; az eretnekítés pedig még eddig célhoz sohasem vezetett.

Az akadémia új igazgatójának tudományos álláspontját talán még sem lehet oly elrejtettnek és ismeretlennek mondani, hogy külön „nyilatkozatot“ kívánhasson tőle. Csinos kötet az a „Pál apostol élete“ és még csinosabbnak készül a nagy apostol leveleinek magyarázatában. Úgy vagyok meggyőződve, hogy oly éles megfigyelő és a tudományban jártas férfiú, mint Nagytiszteletűséged, egyszerre tisztában volt az iránt, hogy mily szellemnek gyermeke, mily iránynak hive a tudományban az új igazgató.

Hogy pedig a theol. akadémiát nem akarja az új igazgató vallásböleseleti teoriák kísérleti intézetévé változtatni, kilátszik abból, hogy épen az ő kezdeményezésére a pozsonyi lelkészi és theol. akadémiai tanári kar egyesületté alakult meg a lelkész-képzés gyakorlati oldalának ápolására, a mivel egyuttal közelebb hozatik a theol. akadémia az egyház életéhez. Ennyit rövid jellemzésül.

Nem akarom azt állítani, hogy a németországi egyetemek fakultásai ellen megindult harc babérai nyugtalanítják talán egyes igazhitű testvéreinket. De tény az, hogy, most ugyan még csak kéz alatt, de sok kifogásolni valójuk van egyeseknek theol. intézeteinkben, a theologusok képzésén általában s különösen a theol. akadémián. Ha valaki, mink, a theol. akadémia tanárai nagy hálával fogunk tartozni egyházunk vezérférfiainak, ha a mi gyengeségünket az ő erejükkel, a mi elégtelenségünket az ő lelküknek gazdagságával egészítik ki s ha gyűléseiken azon módok és eszközökről fognak gondoskodni, melyek e célra alkalmasok volnának, nagy hálával fogjuk a támogatást fogadni. Támogatás helyett azonban támadás, sem az akadémia, sem hallgatóink, sem egyházunk ügyén nem segít.

Trsztjénszky.

TÁRCSA.

A pozsonyi ág. hitv. ev. Lyceum történetéből.

Az iskola szervezete.

Minő volt iskolánknak ez időszakbeli belső szervezete, erre nézve már utaltunk a Kilger meghívó

levelében és a számára készült instrukciókban, melyek szerint a pozsonyi evangélikus hivek a lauingeni iskola mintájára tervezett iskolát akartak felállítani. Úgy látszik azonban, hogy a Kilger után következett rectorok és tanítók, kik közül a legtöbben Strassburgból kerültek ide, iskolánkat a strassburgi iskola felé kezdték fejleszteni. Csak így érthető az, hogy iskolánk ez időszakban az eredeti tervezet ellenére folyvást nyolcz külön osztályból állott. Az osztályok számítása felülről kezdődött, úgy, hogy a legfelső osztály volt az első (classis prima), a nyolczadik osztály (classis octava) pedig a legalsó.

De szokásban volt az egyes osztályokat nemcsak sorrendjük száma után, hanem az egyes osztályokban tanított főtantárgy után is elnevezni. Így előfordulnak ilyen elnevezések is: classis logica, classis rhetorika, classis poëtica, classis syntactica, classis grammatica s így tovább. A legfelső osztályban theológiai és bölcészeti tudományokat, héber és görög nyelvet adtak elő és a tanulók disputációkat tartottak. Azon tanulók, kik ezen osztályt elvégezték, egyetemen a „magister“, sőt a „baccalaureatus“ czímet nyerhették el. A 2—6 osztályban a közép-korban úgy nevezett „szabad művészetek“ tanítottak: dialectica, rhetorika, poëtica, grammatica, arithmetica, musica, a római irodalom és a történelem. A legalsó osztályban, a 7. és 8. osztályban, mely a mai népiskolát helyettesítette, olvasás, betűzés, a betűk megismerése, írás és vallás tanított. De csakhamar szükségesnek látszott ezen osztályt tananyagának nagy halmaza miatt megosztani, illetőleg belőle több csoportot alakítani. Ilyen csoportot hármat találunk következő elnevezéssel: legentes, syllabas colligentes és alfabetae. Mindenik osztályban nagy gond fordított az Isten igéjének és az evangéliumi hitnek tanítására. A tanulók kötelesek voltak délelőtt és délután templomba menni, a szent beszédet áhitattal meghallgatni és tartalmát másnap az iskolában a „conciones“ alkalmával elmondani. A nyári időszakban hétköznap is jártak a tanulók a templomba reggel a tanítás megkezdése előtt. Urvacsorával évenként háromszor éltek, András napján, Nagy csütörtökön és Jakab napján. Megelőzőleg egy héten át mindenkor kellőleg előkészítették arra, hogy ezen szent sákrámentomnak méltó vendégei lehessenek.

A tanítás nyelve a legalsó két osztály kivételével, hol a tanítás német nyelven folyt, a latin volt. Párhuzamosan a két alsó osztálylyal magyar iskola is volt a magyar gyermekek miatt, kik szintén nagy számmal voltak. Ezen magyar iskola fenállítására egyrészt abból lehet következtetni, hogy ezen időszak tanítószemélyzete között gyakran előfordul „a magyar iskola rectora“-féle elnevezés (rector scholae Hungaricae), másfelől pedig az ezen időszakbeli iskolai törvények egy külön cikkelye, mely így hangzik: „In classem Hungaricam nemini pateat ingressus, sine praesitu rectoris.“ A magyar osztály 1672-ig állott fen és bérelt helyiségben volt elhelyezve. Az elméleti tudományok művelésén és a Krisztus igaz tanainak hirdetésén kívül nagy gond fordított

az élő szóval való előadás ügyességének megszerzésére is. E célra szolgáltak a conciones, disputationes, actus oratorii et scenici, épen oly módon, mint azokat Sturm János iskolai rendszerében contempplálta volt. A színi előadások megtarthatása végett iskolánk állandó épületében egy színi terem rendeztetett be. Berendezésének fényéről bizonyóságot tesznek az e korból fenmaradt feljegyzések, melyek szerint a színpadot hétszer lehetett átváltoztatni (in diesem gymnasio befudet sich ein stattlicher Comoedisaal, der absonderlich wegen des künstl. Theatri sehr wohl zu sehen sey, indem selbiges 7-mal könne verändert werden (Reinmundo Rimando p. 21); továbbá egy, 1663-ról keltezett leltár, mely Szegner András inspector rendeletére készült és egyenként felsorolja mindazon színpadi öltözeteket és egyéb kellékeket, melyek Thoma e Illés conrectornak gondozás végett átadattak. A megtartott színi előadásokról csak gyér adataink vannak. Igy az iskola épületének felavatási ünnepén Szegner András inspector adatott elő egy comoediát, melyet Rehlin J. collega scholae írt. Ugyancsak ő írt nemsokára egy másik comoediát is I. Leopold dicsőítésére, mely közmegelegedéssel és ámulattal adatott elő.

A tanintézet élén a rector állott, ki a felső osztályban majdnem minden tantárgyat tanított, ezenkívül a többi osztályokban is felügyelt a tanítás menetére, általában ő igazgatta az egész intézetet a városi tanács által kiadott iskolai rendtartás szerint. Állása életfogytiglan tartó volt. Helyettesítője volt a conrector, ki a második osztály (secunda) oktatta. Az ő kötelessége volt még az alumnusokra felügyelni, a számukra begyűlt adományokat kiosztani. Ugyan ő rendezte a szóvoki és színi előadásokat is. A többi osztályok tanítói a docentes vagy praeceptores voltak.

(Folyt. köv.) *Markusovszky Sámuel*,
lyceumi tanár.

BELFÖLD.

Az ó-turai események.

Ha fáj is a seb, ki kell azt alaposan mosni. Ha nem is kedves valamely ügygyel való foglalkozás, még sem szabad azt akár látszatos békeasszertetből, akár közönyösségből figyelmen kívül hagyni.

Nem hiszem, hogy volna hazai evang. egyházunkban csak egy ember is, a kit az ó-turai események fájdalomosan ne érintettek volna s ha különböző indokokból származott is a fájdalom, de annak általánossága jogosultságáról tett tanbizonyosságot. Hogy részünkről a tájékoztatás lehetőleg alapos legyen, mindenk előtt szükségesnek látjuk közölni a következő rendeletet:

55. elnöki sz. Vágúj helyi járás főszolgabírája. Főtisztelendő Leska János, nyitramegyei esperes úrnak Brezován, Főtisztelendő Boór Lajos, ev. lelkész és esperességi jegyző úrnak Krajnán, Tektetes Mudroň Pál, nyitramegyei esperességi Felügyelő úrnak Turócz-Szent-Márton. A napi lapoktól és magán uton is értesültem arról, hogy a múlt hó 19-én Brezován tartott esperességi gyűlés határozata folytán a f. hó 25-ik és következő napjain olyatén egyházi színezetű gyűlés hivatott össze, melyen a nyitrai, trencsényi,

árvai, turóczy és líptói esperességek egyházi és világi képviselői a magyarországi ág. evang. egyházi kerületek új beosztásának megváltoztatása, esetleg az elősorolt öt esperességek a magyarországi ág. evang. egyház kötelékéből való kiválása iránt tanácskozáának és ily irányu határozatot hoznának.

Tekintve, hogy ezen felsőbb hatósági engedély nélkül összehívott gyűlés célja s összehívásának és szándékolt megtartásának módja, úgy az országos köztörvényekbe, mint az ág. evang. egyházi törvénybe is ütközik, az evang. egyház alkotmányát támadná, sőt magát Ő Felsége a király, legfelsőbb kegyurunk felügyeleti jogát is sértené, az ilyetén törvénytelen és megengedhetlen gyűlés megtartása ellen már eleve tiltakozom s kijelentem, hogy annak megtartását hivatalos kötelességemnél fogva és szükség esetén fegyveres karhatalom alkalmazása által is megakadályozni, a netáni törvényszegőket pedig az illetékes büntető bíróság elé állítani fogom.

Ezek előrebocsátása után hivatalosan felhivom Főtisztelendő esperes (esperességi jegyző, tek. esperességi felügyelő) urat, hogy egyházi tiszti minőségében az iránt intézkedjék, hogy a tervzett ó-turai gyűlés betiltása az összehívott esperességek s azok érdekelt képviselőinek sürgősen tudomására hozassék. — Vágúj helyen, 1895. április 15. én. — Rexa Sándor, jár. főszolgabíró.

Ezen főszolgabírói rendelet közölve lett úgy a címzettekkel, mint az értekezletre meghívottakkal s ennek daczára mégis az öt esperesség közgyűléseiből kiküldött képviselők megjelentek Ó-Turán mindamelllett, hogy a főszolgabírói rendeletet az alispáni hivatal, mint másodfokú hatóság is helyben hagyta.

Ha pusztán csak egyházi érdekű lett volna az összehívás, azt hisszük, a rendelet vétele után az értekezlet megtartásának szándékával fel kellett volna hagyni s ha a rendelettel csakugyan, akár a honpolgárok szabad gyűlekezési alkotmányos joga, akár az egyház autonómiaja sértett volna meg, elég ok volt az orvoslásnak illetékes uton és módon való keresésére s céltévesztett dolog volt erőszakolni oly gyűlést, melynek útjába a világi hatóság karhatalommal fenyegető akadályt gördített.

Hogy politikai tekintetben mit vétett a rendelettel a főszolgabíró, azt kutatni mi ránk nem tartozik. Annyit azonban be kell ismernünk, hogy már tekintélyének megóvása érdekében is, ha egyszer a rendeletet kiadta, annak érvényt kellett szereznie. Evangélikus ember tartozik anynyira tisztelni a hatóságot, hogy intézkedésének ellene nem szegül és ezt az Augustanának 16. cikkéből az ott összehívottak urak igen jól tudják.

Ránk nézve fontosabb az, a mit a múlt számban Farkas Gejza úr is állított, hogy az egyháznak zsinati törvényvel biztosított önkormányzati jogán csorba ejtetett.

Kutassuk a kérdést rideg valóságában.

A magyarhoni ág. hitv. ev. egyház zsinatilag megállapított és királyi szentesítést nyert alkotmánya biztosítja az egyházi testületeknek gyűléstartási szabadságát az egyházi szervezet minden fokozatán. Ámde zsinati törvényeink olyan gyűlésről, melyet egy esperesség összehívására más esperességek közösen tartanának, nem tud semmit. Elismerjük, hogy értekezletet egyesek is összehívhatnak, de hogy ez az értekezlet egészen saját szerű akart

lenni, világos abból, hogy egyes esperességek közgyűléseikből képviselőket küldtek reá, mi legalább is szokatlan dolog s ha hozzáveszszük, hogy a képviselők „cum gentibus” vonultak fel, nagyon különös színben jelenik meg ez az egész értekezleti dolog. Hiszen jó az, ha népünk részt vesz a magasabb fokú egyháztestületi gyűléseken is; a sajtóságot csak az, hogy ez a szokás csakis újabb időben és csakis a régi dunáninneni kerületnek, mint ők maguk is nevezik magukat, „renitens öt esperességében” kezd lábra kapni. Nagyon közel áll itt az a sejtélem, hogy a nép izgatási czélból gyűjtetik össze, a minek még árnyékát is távol kellene tartanunk egyházi gyűléseinktől.

A nyitrai és trencsényi esperességek a dunáninneni egyházkerületnek 1894. évi december 18. és következő napjain tartott közgyűléséhez beérkezett határozataikban egyenesen felmondják az engedelmességet. A gyűlésen nemcsak maguk a képviselők, hanem még a köreikből választott kerületi tisztviselők sem jelennek meg. Külön tanácskoznak azzal a kijelentett szándékkal, hogy minden hatalmukban álló törvényes módon a kerületek arányosításáról szóló törvény megváltoztatására fognak törekedni. Minden helyesen gondolkodó ember a törvényes utat csakis a meglévő törvényes alapon szervezett testületek körén belül való működésre érthette. S ez ellen természetesen senkinek kifogása nem lehet, mert egyházi közéletünkben az érvényesülésnek oly tág tere van biztosítva, hogy még a törvény megváltoztatásra irányuló törekvést is el lehet és el kell ismernünk. Ámde ép ezen térről léptek le az öt esperességnek vezérférfiai s midőn az autonom módon megalkotott törvényeken kívül helyezkednek az autonom törvények megtámadására, mégis azt követelik, hogy az autonomia védje meg őket. Mert áll az, hogy egész magyarországi evangyéliomi egyházunknak törvénybiztosította autonomiája van, tehát gyülekezeteinknek, esperességeinknek, kerületeinknek és az egyetemnek is és így úgy az egésznek, mint a szerves egész tagjainak, de hogy ha valaki a szervezett egyház törvényeit nem respectálja s abból kiválva vele szemben állást foglal, hogy az az egyház autonom jogait gyakorolhassa, semmiféle logikával bebizonyítani nem lehet.

Nagyon visszás helyzetet teremtett az öt esperesség nemcsak az egyház közjogi, hanem még vagyoni állapotára nézve is. Vegyük az államsegélyt, melyet a zsinati alapokon szervezett ág. hitv. evang. egyház egyetemének nyújt az állam! Felvethető az a kérdés, megilleti-e a benne való részesítés azokat a gyülekezeteiket, melyek az egyházon kívül h-lyezkedtek. S éppen így van a Baldácsyánummal is. Baldácsy Magyarország tizenegy protestáns kerületének, sem többnek, sem kevesebbnek hagyta az ő alapítványát. Sőt pusztán jogi szempontból kérdéses, hogy vajjon a Reischel-féle alapítvány is, mely azon dunáninneni kerületnek van hagyományozva, melyhez Pozsony, Nagy-Szombat, Bazin stb. városok tartoznak, kiterjesztheti-e jótékonyágát azokra az egyházmegyékre, melyek tényleg e kerülethez való tartozásukat nem érvényesítik. Mert azt hiszszük, hogy a ki a kötelesség teljesítését megtagadja, a vele járó jogot nem élvezheti.

S mily alapon hívhatták fel a dunáninneni kerülethez tartozó ú. n. renitens esperességek gyülekezeteiket arra, hogy a folyamatban lévő kerületi felügyelő választásában

részt ne vegyenek s törvényadta jogait ne gyakorolják?

Nem akarjuk kutatni a sziveket s veséket. Hagyjuk azt arra, a ki igazán itél. Csak őszinte sajnálatunknak kívántunk kifejezést adni a történetek felett abban a meggyőződésben, hogy a főszolgabíró rendelete a magyarhoni ág. hitv. ev. keresztyén egyház autonomiáját nem sértette.

Nagyon tévedne az, a ki hinné, hogy belőlünk az ellenség szól. Ellenkezőleg, legbensőbb, legmelegebb óhajtásunk, hogy az ellentétek kisimuljanak és egyesült erővel munkálkodjunk, habár küzdve is egymással, Isten országának építésén.

Meg vagyunk arról győződve, hogy a vis-zatérőket őszinte jóakarattal és igazi hitrokonni szeretettel fogja üdvözölni, de ha harcot kívánnak, meg vagyunk róla győződve, hogy a szentesített törvényekkel kezében a magyarhoni ág. hitv. ev. egyházegyetem, ha sajtó szívevel is, de egész határozottsággal fel fogja venni azt az áldatlan küzdelmet, melynek árát — akár ide, akár oda dől a koczka — evangyéliomi hitéletünk fogja megadni. Jó lesz tehát mindkét részről még az utolsó órában komolyan meggondolni, mely dolgok szolgálnak valódi békeségre.

Spectator.

KÜLFÖLD.

A Szász királyságban lévő 17 gymnasiumról a husvétii határidőn 233 abiturians volt. Ezek közül 158-an a jogi pályára, 99-en az orvosira, 9-en a philologiaira és 42-en a theologiai pályára készülnek. A leendő theologusok számát sokalják, mert túlbőség van a hitjelöltekben s ha a vallás és közoktatásügyi miniszterium egyetértve a consistoriummal nem intézkedett volna, hogy a hitjelöltek helyettesítőknél alkalmazhatók a népiskolában s ezzel egyidejűleg az iskolai helyi felügyeletre is képeztesse, akkor itt is előállana a hitjelöltek nyomorúsága.

Szász-Weimárból az a szomorú tudósítás jó, hogy a tartományi gyűlésen a kormány kijelentette, hogy a jéna i egyetem jövője évről-évre növekvő és már alig fedezhető kiadások miatt nem biztosítható. A kik ez egyetemet látogatták bizonyára fájó szívevel veszik e szomorú tudósítást.

Németország. A porosz vasuti igazgatóság a fuldai pü-pöknek, ki a szász-weimari főhercegnél bemutatkozni és egyuttal a bérálás szentségét kiszolgáltatni akarta, azon kívánságot, hogy számára Weimarban a fejedelmi váróterem megnyitassék, visszautasította. Úgy látszik, hogy már Poroszországban az osztó igazság szerint kezdenek eljárni, mert eddig a protestáns főszerintendenseknek soha sem mutatták meg ezt a tisztséget, csak a kath. püspököknek, most azonban ezektől is megvonják, a mi csak helyesen van,

Szász-Weimár. Weimarban ezentúl az egyház megvetőjétől az egyházi temetést megvonni nem lehet. A főhercegi egyházi tanács a főherceg hozzájárulásával rendelte. Oly holtak, ki haláláig az evang. egyházhoz tartozott az egyházi temetés legegyszerűbb alakjában (a lelkész által ornatibusban a sírnál mondott imádság, miatyánk és áldás) ha azt a hozzátartozók kívánják, semmi esetben megtagadni nem lehet. A többi egyházi ünnepélyek, nevezetesen: sirbeszéd, prédikáció, vagy a temetési menetnek a lelkész, az iskola s az egyházi énekhar, zene és harangozással való

kíséretet a gyülekezeti előljárósággal egyetértőleg a lelkész megtagadhatja, ha a halott az egyház és rendjének makacs megvetésével, vagy gyalázásával, vagy pedig folytonos erkölcstelen életével, későbbben ki nem engesztelt botrányt okozott. Ha a hozzátartozók a lelkész és a gyülekezeti előljáróság határozata ellen óvást emelnek, a lelkésznek kötelessége haladéktalanul a superintendenshez fordulni, ki; ha aggodalmai vannak, felterjesztéssel él.

Pétervároitt a nők számára rendezett orvosi főiskola, mely az 1895/96-ik tanévben lesz megnyitandó, nagy vonzerőt gyakorol. A jelentkezők oly nagy számmal vannak, hogy a közoktatásügyi kormányzat elhatározta az orcsz birodalom valamennyi egyeteme orvosi szakánál engedélyezni a nők orvosnövendékül való felvételét.

A németországi belmissió munkásságát dicsőíti egy szászországi katolikus lap: „Németországban a protestánsok nagy tevékenységet fejtenek ki. Míg az evang. egyesület a rómaiak tulkapásának állítólagos elhárításával a protestáns eszmének élénkítésére és erősítésére igyekszik, addig a belmissió arra törekszik, hogy ugyanezen eszmét az egyháztól bensőleg elidegenült ezrek lelkében fáradhatlan, céltudatos és erélyes munkával a benső egyházi élet körében lángra gyulassza. Mennél kevésbé tudnak a protestánsok a dogma tekintetében megegyezni, annál inkább találkoznak a belmissióban s e tekintetben rövid idő alatt nagyszerű eredményeket értek el. Sikereiket szinte irigységgel szemlélhetnők. Cyprian kapuczinus atya munkája hálát érdemel és érdekes közleményeket hoz a belmissió törekvéséről és sikereiről Németországban. Nekünk róm. katolikusoknak is van a mi egyleteinkben gazdag és sokféle charitatikus munkásságunk. Ez azonban a jelenkor sokféle szükségének és igényének meg nem felel. Sokat már újjá kell szerveznünk, mást megfelelőleg módosítani, ha nem akarunk mindattól visszamaradni, mit helyes szervezet mellett megtenni lehetséges. Mint a protestánsoknál, úgy a katolikusoknál jobban be kell vonnunk az egyházvilágot megújító feladatának támogatására a világi elemet.“

Ugyan mikor fog a magyarországi belmissióról ily hangon tudósíthatni egy-egy róm. katolikus író? Midőn mi most, úgy szólván tizenkettedik órában, még a kezdetnek kezdetén sem vagyunk s bár sok oldalról (de nem az evangélikus egyházban) halljuk az evangélistióra való buzditást, a belmissiói munkának szervezését még csak meg sem indítottuk, holott velünk szemben igazán erősen szervezett római katolikus tábor áll.

Japán. A japán-chinai háború a biblia elterjedésére nagyon jótékony hatással volt. Az amerikai bibliai társulat ügyvivője több mint 1000 evangéliomot osztott szét Hieroschimában másfél óra alatt a seregnél; három nap mulva pedig 4000 példánynál többet. Egy buddhista erősen kikelt a biblia ily terjesztése ellen, de ez a harag csak olaj volt a tüzre, úgy, hogy tanácsosnak látta elhallgatni. A mikádónak egy titkára 2000 újtestamentomot adott át egy a háborúba induló hadihajó parancsnokának, ki azt a chinai hadcsapatok közt szétosztotta, sőt a bibliaárusok engedélyt nyertek a tábori kórházakban is terjeszteni a szent könyvet. A tokiói hadtest alparancsnoka készségesen megadta az engedélyt a bibliát terjesztőknek, kivált azt kérte, hogy a sebesültek és betegek között oszszanak szét

legalább 1000 példányt. A parancsnoksága alatt álló helyőrségek jegyzékét összeállította, sőt még a tisztek is segítettek a biblia kiosztásában. Némely tábornokok, kik keresztyén katonák vitéz magaviselete által felbuzdítottak, kivánták, hogy csapataikban az ige terjesztessék. Így Nagoyaban január 23-án egy egész ezred diszben felállított és az ügynök előlélvpe rövid beszédet tartott a keresztyénségről és 1200 példányt osztott ki. A hadügyminiszterium engedélyéből szabályszerűen keresztyén istentiszteletek tartatnak a tokiói barakokban. Januárius végéig csak az amerikai bibliatársulat 3000 evangéliomot és újtestamentumot osztott ki a katonák között. Február elsején a testőrségnek 2000 evangéliomot adtak s február 10-én ismét 4000 evangéliom osztatott szét. Istennek ígéje hódítani fog a japánok boldogságára,

VEGYESEK.

— Felhivás. A Luthertársaság mult évi közgyűlésének azon határozata alapján, mely szerint 3 kész tagjainak népszerű kiadványaiból az iskolás gyermekek közötti kiosztás céljából ingyen példányokat rendelkezésükre bocsátani; van szerencsém társaságunk mélyen tisztelt lelkész- és tanítótagjait, a kik erre reflektálni méltóztatnának tiszteletteljesen felhívni, hogy e végett most a vizsgák közeledtével az alulírott nál jelentkezni s a Luthertársaságról nyert példányokat a szorgalmas és jó magaviseletű tanulóknak jutalom gyanánt kiosztani sziveskedjenek.

Budapest, 1895. évi május hó 7-én.

Bachath Dániel,

A Luthertársaság alelnöke.

— Figyelmeztetés. Mindazon külföldi egyetemeken tanuló evangélikus hitjelöltöket és hittanhallgatókat, a kik valamely, az ev. tiszai kerület eperjesi főiskolája (Collegiuma) által kiosztatni szokott ösztöndíjban kívánnak részesülni, figyelmeztetem: miszerint külföldi egyetemi jelentkezési ivallel, lezkekönyveikkel felszerelt s a colleg. ns. és nt. ösztöndíjiosztó bizottsághoz címzett folyamodványait, legkésőbb 1895 május 26-dikáig, hozzám küldjék be. — Később beérkező folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni. —

Kelt Eperjesen 1895. május 5-én. *Hörk József,*
colleg. igazgató.

— Esperesi látogatás. A veszprémi evang. egyházmegye fáradhatlan tevékenységű s nagynevű esperese, nt. Gyurátz Ferencz ur a f. évi május és június havában esperesi látogatásaival fogja megörvendeztetni a somlyóvidéki anya- és leánygyülekezeteket.

— 50 éves lelkézi jubileum. Nagyt. Sárkány János úr a szarvasi ev. egyháznak érdemekben gazdag, 75 éves lelkésze, egykori pestmegyei és békési főesperes május 7-én ünnepelte lelkészkedésének 50 éves évfordulóját. Az ünnepelés csak szűkebb mederbe szorult, mert egyházunk ezen érdemes vezérférfa, az Úr keresztye alatt sinlódik már hosszabb idő óta s nem végezhet lelkézi funktiót. A szarvasi lelkézi- és tanító kar megemlékezvén a szenvedő lelkész ezen jubileumáról, felkereste a szenvedőt s néki jól eső ovátiót rendezett nt. A chim Á dá m főesperes, egyházi elnök vezetése mellett. Adja Isten, hogy a keservek kelyhe távozzék az agg lekipásztortól s ő felépülve tovább örülhessen gyermekei, unokái, barátai s tisztelői megérdemelt szeretetének. Az Úr áldása rajta és háza népén!

— A bányakerület segélyző intézetének kimutatását vesszük, mely ez intézet virágzásáról tesz örvendetes tanúságot. Bevétel 1894-ben 9510 frt 8 kr, kiadás 5150 frt 95 kr, maradvány 4359 frt 13 kr. A vagyon 104819 frt 49 kr, úgy az 1894. évi szaporulat 4359 frt 13 kr. Az összes tagok száma 262, a segélyzetteké 48, de bizony sokan vannak hátrálékban is. A számvizsgáló bizottság

tiszteletteljesen kéri a nt. főesperes urakat, hogy ez intézet tagjai között egyházmegyénk területén előforduló haláleseteket és mindenemű változásokat közvetlenül az intézet pénztárosánál haladéktalanul közölni és a hivatalukat újont elfoglaló lelkészúrsakat az intézetbe való belépésre utasítani szíveskedjenek.

— **A pápai ág. hitv. ev. egyháznak 1894. évre szóló évkönyvét** örömmel lapozgattuk át, a mennyiben láttuk a lelkész buzgóságának a hívek buzgóságát fokozó befolyásnak nyomait. A 2374 lélekből álló gyülekezetben született 88 gyermek, kik között csak öt törvénytelen találatott. Meghaltak 74-en; egybekelt 30 pár, konfirmáltak 51 gyermek; az Úr vaoorájával éltek 1501-en. Iskolásgyermek az anyában és két leányában 272. Az iskolai és népkönyvtár 1719 kötetből áll. Az egyházi pénztár bevétele 915 frt 13 kr, s ezenkívül a leány- és fiókgyülekezetek befizetése 446 frt 75 kr. A Németh Mihály-alap 20 szegény tagért 14 frt 60 krt fizetett. A pénztár forgalma tett bevételben 4836 frt 1 kr, kiadása 4586 frt 13 kr., maradvány 249 frt 88 kr. Az alapítványi tőkék összege 23917 frt 91 kr. Igaz, hogy még 5165 frt 40 krnyi adósága is van, mely azonban évről évre kevesedik. A gyülekezeti alapok: Luther-alap 227 frt 67 kr. egyházi gyámintézeti alap 129 frt 74 kr, női iskolai alap 95 frt 5 kr, árvaalap 122 frt 16 kr: a nőegylet is 409 frt 44 kr bevétellel 238 frt 90 kr kiadásal és így 170 frt 54 kr pénztári maradvánnyal élt nemes hivatásának s 539 frt 57 krnyi vagyonnal rendelkezik. E buzgó együletet özv. Kluger Ferenczné szül. Schutter Terézia asszonyság elhunytával nagy csapás érte. A leány- és fiókgyülekezetek pénzügyi hű kezeléséről tesznek tanúbizonyságot. Lapunk szük t-re nem engedi, hogy az egyházi élet terén lefolyt mozzanatokat mind elősoroljuk, de ki kell emelnünk a függelékben a polgári házasság törvényeinek magyarázatát a melylyel a szerző úr felvilágosítani kívánja a híveket ez új intézmény hordereje iránt,

— **Oroszáza ünnepe.** Veres József lelkészúrsunk eczimen a község és az evang. gyülekezet alapításának 150 éves emlékünnepét örökíti meg, mely füzetben leírja Oroszázának fejlődését és magát az ünneplést is közölve Sántha Károly ünnepi szónok szép beszédét és imáját. Különösen igen érdekesek Oroszáza polgári népességének adatai az 1890 iki népszámlálás alapján összeállítva.

— **Lelkészjelölés.** A bold. e. Szeberényi Andor, nagylaki lelkésznek elhalálásával üre-edésbe jött lelkeszi állomásra a nagylaki egyház nt. Hrdlicska Károlyt, nagylaki másik lelkész promoteálta, lévén ezen állomás jobb javadalmu. A másik lelkeszi állomásra pedig nt. Achim Adám esperes elnöke mellett apr. 30 án tartott jelölő gyűlésen az egyház részéről egyedül Boór Lajos, nyitrakrajnai lelkész jelöltetett. Az esperes jelölte 10 pályázó közül: Csepregi György, fazekasvarsándi, Chovan Viktor, ambrózfalvi, és Liffa János, szemlaki lelkészeket. Próbaszónoklatra mennek május 12-én Liffa, május 19 én Chovan, május 26 án Boór és június 9-én Csepregi. A választás június 16-án leend.

— **Lelkeszi esküvő.** A lipót-szentmiklósi evang. paplak f. hó 8-án örvendetes családi ünnepélynek volt színhelye. Főtiszt. Baltik Frigyes, dunáninenni püspök úr idősb leányát, Emmát oltárhoz vezette tiszt. Scholtz Gyula, cserneyi lelkész. Két egymást igazán szerető és egymáshoz méltó sziv ünnepelte ohajtott házias frigyének megkötését. Az esketést maga a mennyasszony atyja végezte, ki a szülei szeretet bensőségével Fil. 1. 27. alapján ecsetelte az evang. papné hivatását, mely a szeretetben és könyörületben munkálkodó, férjének egy akaraton a gyülekezet gyarapításában hiven segédkező, az evangéliom hite által együtt viaskodó diakonisza hivatása. Együtt érezzük ezen papi szülők örömet s adja a kegyelem Istene, hogy az új házasság boldogságában találjanak ők is igaz, állandó örömet.

— **Gyászbesz.** Ringbauer Gusztáv, rajkai lelkészúrsunkat az Úr 15 éves leánya, Bertának halálával

nagy fájdalommal látogatta meg. A kedves gyermek május 9-én 8¹/₄ órákor nagy s hosszú szenvedés után fejezte be ifju életet. Temetése május 11-én d. u. 4 órákor tartatott meg. A ki végtelen bölcsességében úti a sebeket, adjon irt a fájdalomra s nyujtson vigasztalást a megpróbált szülőknek.

— **Szomoru eset.** A b.-csabai egyháznak egyik népszerű és kötelességét hiven teljesítő tanítója, Salát Tamás még a husvétii ünnepek idején Mező-Túrra utazott, hogy családi körétől távol végzetes tettet kövessen el: magát elpusztítsa. A szomoru elhatározás megtörtént, a még fiatal — 36 éves — tanító kioltá életét övéinek nagy keserűséget s az egyháznak is veszteséget okozva. Ott temették el mint ismeretlent s csak temetése után lett nyilvánvalóvá, hogy a végzetes cselekedet kiket sujt? Teljesen rendezett anyagi viszonyok között, jómódban élvén: csak az örök ítélő bíró láthatta az önmagával s a világgal meghasonlott szívnek harcát s a kényszert, melynek eredménye volt ez a — mindenfelé megdőbbenést, szomorúságot okozott végzetes cselekedet. A csabai tanítói kar, a polgárok közül sokan és növendékek felkeresték a szerencsétlen tanító sirját Mező-Túron és könyezve imádkoztak érte az irgalom atyjához.

— **A „Protestáns Pap” f. é. 4-ik száma** a következő tartalommal jelent meg: 1) Reggeli ének. (Költemény.) Hurta. 2) Határozott fellépés. (Czikk.) R. K. 3) Egyházi beszéd. Szabó József. 4) Tavasz egyházi beszéd. Gödöllei József. 5) Sinai és Golgotha. Egyházi beszéd. Ladányi. 6) Tíz parancsolat. I. II. Ladányi. 7) Esketési beszéd. Kis Béla. 8) Törvények és rendeletek tára. Szerkeszti Kund Samu, ev. esperes. 9) Különlélek. 10) Irodalom. Rovatvezető Tantó János. 11) Választások, halálozások. A „Protestáns Pap” havonkint egyszer jelenik meg 2—3 iven. Előfizetési díja egy évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Az előfizetési díjak a szerkesztő kiadókhöz (Lágler Sándor, Kálmán Dezső) Kölesdre küldendők.

PÁLYÁZAT.

A magyarhoni ág. hitv. evangélikus egyetemes egyház Pozsonyban levő theologiai akademiáján betöltendő bölcsészeti tanszékre, — a theol. akademiának az 1882. évi egyetemes gyűlés jegyzőkönyvében megállapított szervezete és ügyrendjére való hivatkozással, — ezennel pályázat hirdettetik.

A theologiai akadémia szervezete szerint (15. §. 24. §.) ezen tanszékekkel a bölcsészeti- és vallástörténelme, — a neveléstan, — a metafysika, — az aesthetika előadása van egybekötve.

A tanári javadalmazás évenként 1200 frt fizetés és 300 frt lakbér.

A theologiai akadémia rendes tanáraiul olyan ág. h. evangélikus feddhetetlen életű s hazánkban polgári joggal bíró férfiak alkalmazhatók, kik vagy eredményes hivataloskodással, vagy theologiai, illetőleg philosophiai tanári vizsgálatról szóló bizonyítvány bemutatásával vagy az illető szakokban kifejtett irodalmi munkássággal szakképzettségüket igazolták.

A tanár megválasztása a theologiai akadémiai nagybizottság jogkörébe tartozik.

Ha a megválasztandó tanári oklevéllel nem birna, esetleg egyelőre egy évre fog alkalmaztatni, de teljes tanári fizetéssel.

A megválasztott tanári állását 1895. évi szeptember 1-én tartozik elfoglalni.

A pályázók folyamodványaikat rövid életrajzokkal és a képzettségüket igazoló okiratokkal f. é. június hó 20-ig alulirothoz, mint a theologiai akadémiai nagybizottság elnökéhez küldjék **Acsára, Aszód-felé, Pest vármegyében.**

Kelt Acsán, 1895. ápril 30.

br. Prónay Dezső,
egyet. felügyelő.